

Mavi Sürgün

Aylık Edebiyat Kültür ve Sanat
Dergisi

YIL: 1

SAYI:5

MAYIS 2026

ISSN: 1306-5777

MAVİ SÜRGÜN DERGİSİ

Mayıs 2026 – 5.Sayı

İmtiyaz Sahibi

Hasan GÜRPINAR

Editör

Nurkal KUMSUZ

Genel Yayın Koordinatörü

Dr. Ayhan KUŞÇULU

Yayın Kurulu Üyeleri

Ahmet Duran AKKUŞ, Murtaza EKİCİ, Duran TAMER, Ergün BİLGİ

Danışma Kurulu

Şuayip DURMUŞ, Ahmet Yavuz YETİM, Öngün YILDIRIM

Sanat Kurulu

Dursun BERKOK, Ahmet AYDEMİR, Elif GÜRPINAR, Resul TUNÇ, Hüseyin Gürpınar

Fotoğraflar

Dursun BERKOK- Gil Won LEE

Kapak Tasarımı

Hasan GÜRPINAR

Sayfa Tasarımı ve Düzenleme

Dr. Ayhan KUŞÇULU

ISSN: 1306-5777

Basım Tarihi: Mayıs 2026

Aylık Dergi – Sayfa Sayısı: 36

www.mavisurgun.com

YASAL SORUMLULUK BİLDİRGESİ

Gönderilen yazıların yazarın kendi özgün eseri olduğunu ve üçüncü kişilerin telif haklarını ihlal etmediğini taahhüt eder. Alıntı yapılan kaynaklar açıkça belirtilir ve ilgili mevzuata uygun şekilde kullanılır. Dergimiz **siyasi bir yayın organı değildir**; yalnızca edebî, kültürel ve sanatsal içeriklere yer verilmekte olup, gönderilen yazılar bu çerçevede değerlendirilir. Yazının içeriğinden doğabilecek her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluk yazara aittir. Dergi, yazarın beyan ve görüşlerinden sorumlu tutulamaz. Yazar, gönderdiği yazının dergi tarafından basılı ve dijital ortamda yayımlanmasına izin verir. Dergi, yazıyı yayımlayıp yayımlamama konusunda takdir yetkisine sahiptir. Yazılar; hakaret, ayrımcılık, nefret söylemi, şiddet çağrısı veya yasa dışı içerik barındıramaz. Bu tür içeriklerin sorumluluğu tamamen yazara aittir. Yazıdan doğabilecek her türlü hukuki ihtilaf, yazarın sorumluluğundadır. Dergi, bu ihtilaflardan dolayı hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

İÇİNDEKİLER

Editörden		3
Tolstoy'un Savaş ve Barış'ında "Savaş Cinayet mi? Barış Evrensel mi? "	Prof. Dr. Beyhan ASMA	4
Yetmez mi?	Duran Tamer	6
Kore Şiirinde Doğa ve İnsan Sevgisinin Estetiği	Prof.Dr. Gil Won LEE	7
Son Damla Senin İçin	Murtaza EKİCİ	8
Adam Var Alemden Öte Kitabı Üzerine	Nurkal KUMSUZ	9
Gönül	Dursun DEMİRAY	15
Denizin Derinliklerinde	Sema ALTINDAĞ	17
Sultan I. Ahmed (Bahtî) Divanı'nda Ülkeler ve Şehirler	Sait ÖZER	18
Anadolu Efsanesi	Ahmet KARAASLAN	20
Nereden Bileceksin?	Halit BELGELİ	21
El Odu Gitti	İsmail KAYA	22
Üç Kapı - Üç Rubâî	İsmail Adil ŞAHİN	23
Fatih ile Atatürk	Ozan ERBABİ	24
Heybemden Taşanlar-3	Şuayip DURMUŞ	25
Pişmek İstiyorum	Doğan KAYA	26
Esat Paşa	Ahmet Duran AKKUŞ	27
Tarihin Sofrasına	Nilgün ÖZCAN	28
Yetmez	Mehmet Ali KARAGÖZ	29
Taşın Hatıra Defteri	Dursun Berkok	30
Eşşekçe	Hasan GÜRPINAR	31
Nasreddin Hoca	Hasan GÜRPINAR	32

EDİTÖRDEN

Değerli Okuyucularımız,

Sanatın estetiğinden kopan dünya, bugün ne yazık ki bitmek bilmeyen krizlerin pençesinde yönünü arıyor. Çünkü sanat; insanı yalnızca estetikle değil, anlamla da buluşturan en derin aynadır.

İnsanoğlu hayatı çoğu zaman yalnızca maddi ihtiyaçlar üzerinden anlamlandırdıkça; kalbindeki sevgiyi, zihnindeki bilgeliği geri planda bırakmaktadır. Güç ve varlık merkezli bu bakış açısı ise savaşıları, terörü, yolsuzluğu ve sayısız krizi beraberinde getirmektedir.

Bugün yönümüzü bulmakta zorlanıyorsak, bunun en önemli sebeplerinden biri sanatla kurduğumuz bağı zayıflatmış olmamızdır. Sanat, insanı kendisiyle yüzleştirir; rahatsız eder, sorgular ve dönüştürür. Tam da bu yüzden ihmal edilir. Oysa özünü tanımayan kişilerin oluşturduğu toplumlar, kaçınılmaz olarak başkalarının yön verdiği, kırılgan ve savrulmaya açık yapılar hâline gelir. Özünü tanıyan kişi ve toplum ise özgün iradesiyle daha sahici, daha yapıcı ve daha umut dolu bir gelecek inşa edebilir.

Biz ise bu gidişatı değiştirmek gerektiğine inanıyoruz. Küçük adımların bile bir yönü, bir iddiası olması gerektiğini biliyoruz. Bu sebeple sanatın, kültürün ve edebiyatın yeniden hak ettiği değeri bulması için ısrarla üretmeye devam ediyoruz.

Her sayıda büyüyen yazı kadromuzla amacımız sadece üretmek değil; hatırlatmak, sarsmak ve yeniden düşünmeye davet etmektir.

Şayet başka bir yol varsa, o yol ancak sanatla açılacaktır.

Biz yolculuğumuza Mayıs sayımızla devam ediyoruz. 5 ayda 6 sayı ve bir dosya ile mesafe kat ettiğimize inanıyoruz.

Eserleriyle destek olan sanatçı dostlarımıza teşekkür ediyoruz.

Bir sonraki sayımızda yeniden buluşmak dileğiyle...

TOLSTOY'UN SAVAŞ VE BARIŞ'INDA "SAVAŞ CİNAYET Mİ? BARIŞ EVRENSEL Mİ?"

En güçlü savaşçılar, sabır ve zamandır.

Lev Tolstoy

Prof. Dr. Beyhan ASMA

Lev Nikolayeviç Tolstoy (1828-1910): Anna Karenina, Kreutzer Sonat ve Diriliş'in büyük yazarı Tolstoy, yaşamının son otuz yılında kendini insan, aile, din, devlet, toplum, özgürlük, boyun eğme, başkaldırma, sanat ve estetik konularında kuramsal çalışmalara da verdi. Bu dönemde yazdığı roman ve öykülerinde yıllarca üzerinde düşündüğü insanlık sorunlarını edebi bir kurguyla ele aldı. Tüm zamanların en büyük romanlarından biri ve Tolstoy'un başyapıtı olarak kabul edilen Savaş ve Barış ilk kez 1867 – 1869 yılları arasında Ruskiy Vestnik dergisinde yayınlandı. Kısaca eserin özetinden bahsedecek olursak; Prens Nikolai Bolkonski kızı olan Marya ile Smolensk civarında bir malikane içerisinde yaşamaktadır. Oğlu Andry ise evlidir ve Saint Petersburg'da yaşamaktadır. Son derece mutsuz bir evliliği vardır. Hayatın toplum ile birlikte yükseleceği zaman anlam kazanacağına inanmaktadır. 1805 yılında hamile eşini babasının yanına bırakır ve savaşa katılır. Yaralanınca geri döner. Eşi doğum yaparken ölmüştür ancak oğlu sağdır. Andrey hayatına birçok farklı açıdan mutluluk katan Nataşa'nın kendisine ihanet etmesini bir türlü kabul edememektedir. Bunun üzerine tekrar orduya katılır. Marya malikanede yalnız ve savunmasızdır. Nataşa'nın kardeşi ve Andrey'in arkadaşı olan Nikolai ona yardımcı olur. Savaşta yaralanan Andrey Moskova'ya getirilir. Nataşa ve ailesi onu bulur. Bunun üzerine Nataşa ve Adrey barışırlar. Fakat Andrey kısa süre sonra ölür. Oğlunu ise Marya büyütür. Kont Bezuhov'un gari meşru çocuğu olan Pierre hikayenin başında ölmek üzere olan babasının baş ucundadır. Babası kendisini nüfus kütüğüne geçirmiştir. Bu sayede Pierre son derece yüklü bir mirasın varisi olmuştur. Fakat mirasın ilk varislerinden olan Vasili Kuragin bu durumu ortadan kaldırmaya çalışır. Başarılı olamayınca da kızını Pierre ile evlendirir. Elena, tamamı ile tutkularının esiri ve ahlaksız biridir. Ancak sosyete de son derece öne çıkaran bir karakterdir. Pierre başkaları ile olan ilişkilerini öğrenince ondan ayrılır. Daha sonrasında Pierre mason teşkilatına katılır. Bu akımın etkisine kapılarak malikanesinin bulunduğu yere bir okul birde hastane yaptırmaya karar verir. Fakat masonluk ile ilgili büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Pierre aynı zamanda Adrey'in oldukça yakın arkadaşıdır. Onun Nataşa ile birlikte olması için gelinden geleni yapar ancak başarılı olamaz. İki yıl sonra Pierre'nin karısı ölür. Oda Borodino savaşına katılır. Savaştan sonra Pierre kılık değiştirerek Napolyon'u öldürmeye karar verir. Ancak bunu yaparken esir düşer. Esareti boyunca dinine sarılır. Esaret sonrası geri döner ve Nataşa ile evlenir. Rostov ailesi ise çok daha sıradan insanlardan oluşmaktadır. Bu insanlar oldukça iyi yüreklidir. Ailenin yeğeni olan Sonya küçüklüğünden bu zamana kadar Nikolai'ı sevmiştir. Nikolai 1805 yılında subay olarak Avusturya'ya gider. Bir çarpışma sırasında yaralanır ve savaştan çok korkan bir hale bürünür. Fakat malikaneye döndüğünde ailesi tarafından bir kahraman gibi karşılanır. Bundan sonra birkaç farklı savaşa daha katılık ve harp subayı olur. Moskova yanmıştır ve aile tüm mallarını kaybetmiştir. Sonya bir mektup ile aralarındaki ilişkiyi sonlandırır. Nikolai ise hayatını son derece sıradan bir şekilde sürdürmektedir. Bu eser, okuyucuya sadece bir hikâye anlatmakla kalmaz. Aynı zamanda, insan olmanın ne demek olduğunu sorgulatır.

Aşkın, ölümün, dostluğun, ihanetin ve kaderin iç içe geçtiği bu destansı roman, yaşamın tüm yönlerini kapsar. Karakterlerin içsel yolculukları ve dönüşümleri, okuyucunun kendi hayatını ve değerlerini yeniden değerlendirmesine olanak, tanır. Savaş ve Barış, tarihin bir yansıması olmasının ötesinde, insan ruhunun derinliklerine inen bir felsefi yolculuktur. Tolstoy, bize savaşın yıkıcılığını, barışın kıymetini ve insanın evrendeki yerini sorgulatarak, unutulmaz bir deneyim sunar. Üzerinde yaşadığımız dünyada yoğun bir şiddet ve savaş olgusuyla karşılaştığımız bir gerçektir. Hatta insanlığın tarihine baktığımızda şiddet ve savaşın onun kaderinin ayrılmaz bir parçası gibi görüldüğünü bile söyleyebiliriz. Peki savaş gerçekten insanlığın kaderi midir ya da savaşızsız bir dünyada barış içinde yaşamak mümkün müdür? Bu mesele üzerine düşünenlerden birisi de ünlü Rus düşünür ve edebiyatçı Lev Tolstoy'dur elbet. Tolstoy'un savaş karşıtlığı ve barış ideali konusunda kişiliğine münhasır bir pozisyonda olduğudur. Şöyle ki, söz konusu problemi felsefelerinin merkezine yerleştiren Kant ve Russell gibi filozoflar meseleyi daha çok hukuki ve siyasi bir zeminde ele alıp çözümü de evrensel bir barış antlaşması ve küresel bir dünya devleti üzerinden kurgulamaya çalışırken, Tolstoy meseleye ahlaki ve dini bir perspektiften yaklaşmakta ve çözümü de insanların duygu, düşünce ve inançlarını bir bütün olarak çatışmacı motivasyonlardan arındırıp, barışçıl duygu ve eylemleri hayatlarının merkezine yerleştirmek suretiyle mümkün olabileceğini düşünmektedir. Dünya klasikleri denilince ilk sıralarda yer alan Savaş ve Barış (Vayna i Mir) Napolyon'un 1812 yılında Rusya'yı işgal etmesinin hemen öncesinde hayatları tümüyle değişen Rus aristokrasisini konu edinir. Bu hacimli kitabın yazarı, dünyada büyük ses getirmiş Lev Tolstoy'un ta kendisidir. Kaleme alındığı ilk günden beri okurların büyük ilgisini çekmiştir Savaş ve Barış eseri. Tolstoy bu eserde kendi toplumundaki sosyal yapıyı, kendi dönemindeki Rusya'nın siyasal toplumsal sosyal sorunlarını başarı ile anlatmıştır. Bu anlamda Rusya'nın sosyal ve insani coğrafyasını evrensel bir çerçeveye taşıyacak şekilde aktaran Tolstoy karakterlerini en iyi yansıtan yazarlardan birisidir. Tolstoy'un dünya görüşü ve bu eserde altına çizerek belirttiği tek şey : Tanrının buyruklarının yerine getirildiği bir dünyada, toplum düzeninin kendiliğinden oluşacağı inancına dayanır. Karakterlerinin ruh hallerini ve yetiştikleri sosyal zemini tahlil ve tasvir etmeye özel bir önem vermiş, olayları ve kişileri abartısız, gerçekçi, tarihi ve sosyal çevreleri ile uyumlu, en doğal halleri ile aktarmayı da bilmiştir. Tolstoy sanat ve yazıları ile ilgili teorik düşüncelere de sahip bir yazardır. Kurmaca eserlerinde sanatçılık kalitesinden ödün vermese de sanatın halka hizmet etmesi gerektiğine inanmıştır. Tolstoy'a göre sanatın halka hitap etmediği sürece... , halka yararlı olmadığı sürece... halkın kökenlerinden koptuğu sürece sanat sanat olmaktan çıkar.

Tolstoy yakın arkadaşı Alina'ya yazdığı mektuplarında, on iki yılda bitirdiği ve yaşamı boyunca da hala bitmiş ama bitmemiş diye nitelediği "Savaş ve Barış" 'ı tek yazma amacının toplumdaki huzursuzluğun ve acıların kaynağını keşfetmek, buna alternatif olarak ta tek silahın iyiliğin ve sabrın gücünü ortaya koymak için olduğunu belirtir. Çareler bulmak için ömrü boyunca kalemi ile çaba sarf etmiş bir filozoftur. Hayatın en büyük anlamının insanlığa hizmet olarak görmesidir. Bu nedenle de; mutluluk ise ancak insanların hayatlarına hizmet olarak baktıkları zaman mümkündür der. Savaş ve Barış'ı yazarken Hindistan 'da basılmış olan "Hz. Muhammed Hadisleri" adlı bir eseri okur. Çok etkilenerek ilerleyen yaşlarında Peygamber efendimizin hadisi şeriflerini derler.

Bu hadislerden özellikle sabır, hoşgörü, adalet ve affedicilik temalı olanlar için, "Bu ilahi kelimeler ve cümleler insanlık için gereklidir" der. Savaş ve Barış adlı eserini yazarken ve sonrasında Tolstoy Hz. Muhammed'e olan derin hayranlığını her yerde dile getirir. Hayatı boyunca yazdığı bitirdiği ama içinde hala bitiremediği "Savaş ve Barış" eseri için gerçek adalet, hakkaniyet, eşitlik,

hoşgörü, fedakârlık, insana saygı ve sevginin rehberliğinde İslam olduğunu yazmaya çalıştığını belirtir.

Bu eser “Savaş ve Barış”, okuyucuya sadece bir hikâye anlatmakla kalmaz. Aynı zamanda, insan olmanın ne demek olduğunu sorgular. Aşkın, ölümün, dostluğun, ihanetin ve kaderin iç içe geçtiği bu destansı roman, yaşamın tüm yönlerini kapsar. Karakterlerin içsel yolculukları ve dönüşümleri, okuyucunun kendi hayatını ve değerlerini yeniden değerlendirmesine olanak, tanır. Savaş ve Barış, tarihin bir yansıması olmasının ötesinde, insan ruhunun derinliklerine inen bir felsefi yolculuktur. Tolstoy, bize savaşın yıkıcılığını, barışın kıymetini ve insanın evrendeki yerini sorgulatarak, unutulmaz bir deneyim sunar.

YETMEZ Mİ?

Böyle azap etmez kul kölesine,
Ölesine sevdim ben ölesine,
Kara sevda denen aşk çilesine,
Senin için boyun büktüm yetmez mi?

Bendim bu sevdanın delikanlısı,
Şimdi ne yol kaldı ne de hancısı,
Bitmedi bir türlü hasret sancısı,
Her gün ecel teri döktüm yetmez mi?

Yüreğime ateş düştü, zar düştü,
Talihime bir vefasız yâr düştü,
Siyah saçlarıma beyaz kar düştü,
Genç yaşımda erken çöktüm yetmez mi?

Âlem uydu bana bir sen uymadın,
Altınımı pul yerine koymadın,
Bana çile çektirmeye doymadın,
Ömrümü özümü söktün yetmez mi?

Duran Baba ateşimi söndürdün,
Ne yaşattın beni ne de öldürdün,
Ömrümü çürümüş ipe döndürdün,
Beni kirmenlerde büktün yetmez mi?

Duran TAMER

KORE ŞİİRİNDE DOĞA VE İNSAN SEVGİSİNİN ESTETİĞİ

Prof. Dr. Gil Won LEE

Giriş

Kore şiiri, tarih boyunca Kore insanının dingin duygularını ve dinamik enerjisini yansıtan temel bir sanat aracı olmuştur. Antik şarkılardan modern şiire kadar uzanan süreçte, yalnızca dilin oyunları sınırlı kalmamış; toplumun yaşamını, bireyin acılarını ve doğayla bütünleşme arzusunu dile getirerek özgün bir estetik sistem kurmuştur. Bu şiir geleneğinin kökleri, doğaya duyulan saygı ve insanlar arasındaki sevgiye dayanır. Şiir, mevsimlerin değişiminde insan duygularını yansıtarak hayatın anlamını arayan yüksek bir ruhsal etkinliktir.

Doğanın Estetiği

Kore şiirinde doğa, fethedilecek bir nesne değil; yaşamın dostu ve benliğin yansımasıdır. Şair, doğanın düzenine uyum sağlar ve onunla sohbet eder.

- Uyum ve içtenlik: Doğa, insanın ruhsal yolculuğunda bir yoldaş olarak görülür.
- Anlık ile ebedî olanın dengesi: Düşen yaprak hayatın geçiciliğini, her yıl yeniden açan çiçek ise yaşamın döngüsünü simgeler.
- Ritim ve ahenk: Korece'nin eklemeli yapısı şiire özgün bir ritim kazandırır. 3+4 ve 4+4 ölçüleri, geleneksel nefes alış biçimidir.

Sevginin Estetiği

Kore şiirinde sevgi çoğu zaman “beklemek” ile ifade edilir. “İm” bazen sevgili, bazen kaybedilmiş vatan, bazen de mutlak bir varlıktır. Bu bekleyiş, şiirin en güçlü lirizmini oluşturur.

- Bekleyiş ve “İm” sembolü: Özlem, şiirin temel duygusal kaynağıdır.
- Ayrılık ve “Gaşiri” geleneği: Ayrılığın hüznü, yıkıma değil; sanatsal güzelliğe dönüşür. Bu, “üzüntüyü dışa vurmayıp içte taşıma” ruhunu gösterir.

Doğa ve Sevginin Birleşimi

Kore şiirinin en büyük cazibesi, insanın karmaşık duygularını doğa metaforlarıyla ifade etmesidir.

- Çiçekler: Kayısı ve krizantem, değişmeyen sevgi ve kararlılığı simgeler.
- Sular: Nehir ve deniz, bitmeyen özlemi dile getirir.
- Ay ışığı: Uzaktaki sevgiliye ulaşma arzusunu yansıtır.

Modern Çağda Kore Şiiri

Dijitalleşen dünyada Kore şiiri, doğa ve sevgiyi hatırlatarak yaşama saygıyı yeniden uyandırır. Hızlı tüketilen ilişkilerin çağında, şiirin derin ve yavaş nefesi, gerçek bağların anlamını sorgular. Günümüzde Kore şiiri, bireysel parçalanmış yaşamları, dil deneylerini ve azınlıkların sesini kapsayarak geniş bir yelpazeye ulaşmıştır. Gençler arasında “Text Hip” kültürünün merkezinde yer alması, onun çağdaş cazibesini göstermektedir.

Sonuç

Kore şiiri, doğa ile insan sevgisini birleştiren evrensel bir sanattır. Dağların ve nehirlerin değişimini dikkatle gözleyen bakış ile birini derinden özleyen sıcak kalp birleştiğinde, Kore şiiri tamamlanır. Bu iki eksen, çağlar boyunca insanlara teselli ve derin bir duygusal yankı sunan ebedî temalardır. Kore şiiri, yalnızca geçmişin geleneği değil; bugünün nefesini taşıyan, hüznü sanata dönüştüren ve kısa sözlerle uzun yankılar bırakan bir edebî mirastır.

SON DAMLA SENİN İÇİN

Kokun hala içimde gitsen de uzaklara
Adını hece hece yazdım hep yapraklara
Susuzluktan kurumuş çatlayan dudaklara;
Dereler hor baksa da son damla senin için.

Sen bana her şey oldun yoktu başka emsali,
Hep yanımda sen vardın meleklerin timsali.
Aşk ateşiyle yanan kor dudaklar misali;
Sevda özü yaksa da son damla senin için.

Söküp de atamadım, beni benden edeni
Uğruna yok sayardım bu can ile bedeni.
Sana hiç dokunmasam görmesem bile seni;
Gözlerim kör baksa da son damla senin için.

Seni övmek yetersiz lügatteki sözlerden,
Sana eş bulamadım evrendeki yüzlerden.
Bir çağlayan benzeri görünen bu gözlerden;
Yaşlar her an aksa da, son damla senin için.

Murtaza EKİCİ

ADAM VAR ÂLEMEN ÖTE KİTABI ÜZERİNE

Nurkal KUMSUZ

Türk edebiyatında; alanına, türüne, konusuna göre fark yaratan önemli eserler vardır. Bunlardan biri de Prof. Dr. Nevzat Özkan'ın modern hayatın karmaşası içinde unutulmaya yüz tutan insani ölçüleri yeniden hatırlatan, “Adam Var Âlemden Öte” isimli deneme kitabıdır. Kitap; günümüz dünyasında hızla değişen değerlerin insanı çoğu zaman sıradan olanla kalıcı olan arasında bir tercih yapmaya zorladığı bu karmaşa içinde okuyucuya yön gösteren, insana ve insani değerlere yeniden bakmayı teklif eden önemli bir çalışmadır.

Adam Var Âlemden Öte; “Ön Söz” ile birbirini tamamlayan “Gönül Adamı, Ali(ye), Baba Adam, Bilim Adamı, Dava Adamı, İman Adamı, Ruh Adam, Adını Kaderine Yazan Adam, Erdemi Galip Kılmaya Çalışan Adam, Asker Adam, Devlet Adamı, Fikir Adamı, Halk Adamı, Toprağın Sesiyle Konuşan Adam, Hizmet Adamı, İş Adamı, Kültür Adamı, Eğitim Adamı, Yanlış Söylemekten Geri Durmayan Adam, Medeniyetimizi Şiirleştiren Adam, Tarihi Destanlaştıran Adam, Mücadele Adamı, Yurdunu Kaybeden Adam, Adam ile Kadının Hikâyesi” başlıklı 24 bölümden ve 192 sayfadan oluşmaktadır.

Yazar, ön sözde ortaya koyduğu düşüncelerle eserin temel amacını ve bakış açısını açık bir şekilde ortaya koyar. Vurgulanan en önemli noktalardan biri, modern hayatın insanı özünden uzaklaştırma tehlikesidir. Popüler olanın doğru olanın önüne geçtiği, görünür olmanın değerli sayıldığı bir çağda; bu durumdan kurtulmanın yolunun bilgi paylaşımı, samimiyet ve farklı bakış açılarına açık olmaktan geçtiğini belirtir. Ona göre şefkat, merhamet, doğruluk ve adalet gibi temel insani değerler zamanla değişmeyen, insanı insan yapan unsurlardır:

“Her şeyin günlük yaşandığı, gündemin sürekli değiştiği, teknolojinin belli aralıklarla her şeyi yenilediği, modanın her alanda hükümlüğünü ilan ettiği, gıda ve ihtiyaç maddelerinin daha raftayken eskimeye başladığı günümüzde hayatı yakalamak ve kalıcı değerlerden söz etmek gerçekten zor.

Günlük yaşayan geniş toplum kesimleri, çoğu zaman popüler veya meşhur olanla doğru ve iyi olanı birbirine karıştırıyor. Tanınır olan bazen iyi, doğru ve yararlı olanın önüne geçiyor. Göz önünde olan vitrin adamları, köşesine çekilip işiyle gücüyle uğraşan gizli kahramanlardan daha çok rağbet görüyor.

İnsanların bakmaktan görmeye, algılamaya çalışmaktan anlamaya fırsat bulamadığı bu âlemden; temel esaslara dair pek çok şey kaybolup gidiyor. Bu hayhuy içinde gözümüzün önündeki güzelliklerin farkına varamıyor, elimizdekilerin değerini bilemiyoruz.

Çoğu zaman da içinde bulunduğumuz sosyal çevreden devraldığımız ön yargılar bizi belli konular ve kişiler hakkında yanlış yönlendiriyor. Mensubiyetimiz bir süre sonra mahkûmiyete dönüşüyor. Bir de bakıyoruz ki kaybolup gitmişiz, farkına bile varmadan başkalarının gözüyle görmeye, başkalarının ağzıyla konuşmaya başlamışız.

Bu tür yanılgılardan biraz olsun uzaklaşabilmek için bilgilerimizi ve kabullerimizi birbirimizle paylaşmakta, bazı şeylere farklı bir gözle yeniden bakmakta fayda var. Hatta günümüz insanı için artık bunun bir zorunluluğa dönüştüğünü söylemek bile mümkün.” (s. 9-10).

Eser, adından da anlaşılacağı üzere “adam” kavramını merkeze alarak kurgulanmıştır ancak burada kullanılan “adam” kelimesi cinsiyetle sınırlı bir anlam taşımaz; aksine, bir niteliği, bir duruşu ve bir ahlak anlayışını temsil eden “insan”ı ifade eder. Kitabın en dikkat çekici yönlerinden biri, teorik anlatımdan ziyade somut örnekler üzerinden ilerlemesidir. Yazar, her değeri bir insan üzerinden açıklayarak okuyucunun hem düşünmesini hem de kendini sorgulamasını sağlayan bir yapı sunar. Böylece eser, kuru bir öğüt kitabı olmaktan çıkar; yaşanmışlıklar ve gözlemlerle beslenen samimi bir anlatıya dönüşür.

İlk yazı “Gönül Adamı” başlığını taşır. Yazar, öncelikle “gönül”, “kalp” ve “yürek” kavramları arasındaki farklara dikkat çekerek Türkçenin zengin anlam dünyasını ortaya koyar. Gönülün yalnızca biyolojik ya da hissi bir merkez olmadığını; daha geniş, daha kapsayıcı ve insanın iç dünyasını şekillendiren bir alan olduğunu vurgular. “Gönül kimi severse güzel odur”, “Gönül ferman dinlemez”, “Gönül bir sırça saraydır” gibi ifadelerle gönülün halk kültüründeki yerini gösterir. Gönül bağının en güçlü bağ olduğunu, gönül kazanmanın en büyük değer sayıldığını belirterek “gönül yapmak” ile “gönül yıkmak” arasındaki karşıtlığı açıkça ortaya koyar. Metnin ilerleyen bölümlerinde ise tasavvufî bir derinlik dikkat çeker. Gönülün “Allah’ın evi” olarak görülmesi, gönül kırmanın büyük bir hata sayılması gibi düşünceler, İslam düşüncesi ve özellikle tasavvuf geleneğiyle güçlü bir bağ kurar. Düşünceler, Yunus Emre üzerinden somutlaştırılır. Son bölümde ise tarihî bir çerçeve çizilerek Yunus Emre’nin yaşadığı dönemin zorlukları anlatılır ve onun bu karanlık ortamda sevgi, birlik ve kardeşlik çağrısıyla nasıl birleştirici bir rol üstlendiği vurgulanır. “Gönül adamı” kavramı ise metin boyunca hem teorik hem de somut yönleriyle işlenmiştir.

“Ali(ye)” bölümü; kadın ve erkek ilişkisini dil, kültür, tarih ve sosyal yapı üzerinden ele alan çok katmanlı bir anlatım sunar. Metnin ilk kısmında dil üzerinden yapılan analiz dikkat çekicidir. Arapça kökenli isimlerdeki eril-dişil ayrımı ile Türkçedeki kullanım farkı karşılaştırılarak, isimler üzerinden sosyal bir tahlil yapılır. “Ali” ve “Aliye”nin aynı kökten gelmesi, kadın ile erkeğin özde birliğini simgelerken; “Aliye”nin parantez içine alınması ise kadının tarih boyunca geri planda bırakılmasını güçlü bir metaforla ifade eder. Devamında kadının aile içindeki yerini oldukça yüceltici bir dille anlatır. Kadın; anne, eş, evlat gibi rolleriyle sevgi, şefkat ve üretkenliğin merkezi olarak sunulur. “İnsanlığın öbür yarısı, hatta biraz daha fazlası” (s. 22) ifadesi, bu bakış açısının en çarpıcı örneklerinden biridir. Metnin önemli bir yönü de kültürel eleştirisidir. Atasözleri ve deyimler üzerinden kadına yönelik olumsuz bakış açılarının sadece Türk toplumuna değil, birçok kültüre ait olduğu belirtilir. Yazar, bu genellemelerin haksızlığını vurgulayarak iyi ve kötü olmanın cinsiyetle değil, insan olmakla ilgili olduğunu ifade eder. Tarihi süreçte kadının konumu da geniş bir perspektifle ele alınır. Gelenek, din ve toplum yapısının kadının hayatını nasıl şekillendirdiği tartışılır. Metnin somut ve etkileyici kısmı ise Fatma Aliye örneğidir. Fatma Aliye’nin hayatı üzerinden,

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte kadının toplumda yer edinme mücadelesi anlatılır. Onun eğitim azmi, yazarlık serüveni ve kadın hakları konusundaki çalışmaları, "Aliye"nin parantezden çıkma çabasının somut bir örneği olarak sunulur. Aynı zamanda özel hayatında yaşadığı zorluklar da verilerek ideal ile gerçek arasındaki gerilim gösterilir. Metnin sonunda, Fatma Aliye'nin unutulması ve yıllar sonra yeniden hatırlanması üzerinden bir eleştiri de yapılır.

"Baba Adam" başlıklı bu metin, baba kavramını yalnızca biyolojik bir kimlik olarak değil; aynı zamanda bir değerler bütünü, bir karakter modeli ve bir hayat öğreticisi olarak ele alır. İyi yürekli, olgun ve başkalarına sahip çıkan insanlar için kullanılan bu nitelendirme, sadece aile içi bir rolü değil, toplum içinde güven veren bir duruşu temsil eder. Bu yönüyle "baba", bir sıfat hâline gelmiş; askeriyeden eğitime, günlük hayattan tasavvufi çevrelere kadar geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Türbelerde yatan velilere dahi "baba" denmesi, bu kavramın kültürel derinliğini gösterir. Metnin en güçlü yönlerinden biri, baba figürünün insan hayatındaki yerini aşama aşama anlatmasıdır. Çocuklukta elinden tutan, gençlikte yol gösteren, yetişkinlikte destek olan baba; hayatın her döneminde varlığıyla güven veren bir dayanak noktasıdır. Yazar, babayı sadece koruyan değil, aynı zamanda öğreten bir figür olarak sunar: affetmeyi, paylaşmayı, başkası için yaşamayı öğreten ilk rehberdir baba. Anlatım ilerledikçe metin daha hissi ve şahsi bir tona bürünür. Baba ile ilgili hatıralar; ilk ayakkabı, okul hayatı, askerlik, evlilik ve çocuk sahibi olma gibi hayatın dönüm noktaları üzerinden aktarılır. Bu hatıralar, okuyucunun kendi hayatıyla bağ kurmasını kolaylaştıran güçlü bir anlatım tekniğidir. Özellikle babanın varlığının "uzakta bile hissedilen bir güç" olarak ifade edilmesi, metnin duygu etkisini artırır. Metnin en çarpıcı bölümü ise babanın yokluğu üzerine kurulan anlatıdır. Babasını kaybeden bir insanın yaşadığı "ebedî yalnızlık" ve "sahipsizlik" duygusu, sade ama etkileyici bir dille ifade edilir. Bu bölümde baba, artık fiziki olarak var olmasa da hatıralarıyla yaşamaya devam eden bir değer hâline gelir. Son kısımda ise metin tamamen şahsi bir anlatıya dönüşür. Yazar, kendi babasının hayat hikâyesini aktararak "baba adam" kavramını somutlaştırır. Çobanlıktan başlayıp gurbetçilikle devam eden, ailesi için çalışan, hastalıklarla mücadele eden bir hayat hikâyesi; sabır, azim ve sorumluluk duygusunun örneği olarak sunulur. "Mesleği babalık, mirası adamlık" ifadesi, bu bölümün en güçlü ve özetleyici cümlesidir.

"Bilim Adamı" bölümünde; bilimin ne olduğu, neden zor fakat değerli bir uğraş olduğu ve bir toplumun bilimle kurduğu ilişkisinin onun geleceğini nasıl belirlediği üzerine derin bir sorgulama sunar. Yazar, bilimi yalnızca bir bilgi üretme süreci olarak değil; sabır, emek ve adanmışlık gerektiren bir hayat biçimi olarak tanımlar. Metnin en özgün tarafı ise dil ile bilim arasındaki ilişkiye yaptığı güçlü vurgudur. Yazar, bilimin temelini dil olduğunu, özellikle de ana dilin düşünme ve kavram üretme sürecindeki belirleyici rolünü ön plana çıkarır. Ona göre başka diller bilgiye ulaşmayı sağlasa da gerçek anlamda bilim üretimi ancak ana dil üzerinden mümkündür. Bu bağlamda Türkçenin bilim dili olarak yeterince kullanılmaması, bilim insanı yetiştirme konusundaki eksikliğin temel sebeplerinden biri olarak gösterilir. Tarihi örneklerle desteklenen "bilim adamı" tipi, Prof. Dr. Tuncer

Gülensoy üzerinden somutlaştırılır. Onun uzun yıllara yayılan akademik çalışmaları, öğrenci yetiştirme çabası ve özellikle Türkçeye hizmet eden çalışmaları, ideal bilim insanının nasıl olması gerektiğini gösteren bir model olarak sunulur.

“Dava Adamı” bölümü, gerçek bir dava adamının niteliklerini gözler önüne seriyor. Dava adamları, her zaman kolay anlaşılmaz. Onlar kendi konforlarını bir kenara bırakır, zorluklarla mücadele eder, bazen sevdiklerinden uzak kalır. Karşılıksız sevmeyi ve başkaları için yaşamayı öğrendiklerinde, bir daha başka bir yaşama tarzına dönmezler. Tarih, onların mücadelelerinin önemini çoğu zaman ancak ölümünden sonra fark eder. Onlar, geride sadece hatıralar bırakmakla kalmaz; ideallerini ve değerlerini miras bırakır. Bundan dolayı da dava adamları, toplumun vicdanında ve hafızasında ölümsüzleşir. Alparslan Türkeş’in hayatı, bunun somut örneği. Askeri kariyeri, siyasi mücadeleleri ve toplum için verdiği mücadele, dava adamlığının yalnızlığını ve zorluğunu gözler önüne seriyor. “Son başbuğ/son dava adamı” (s. 49) ifadesi ile de artık onunla birlikte bir siyasi ve idealist mücadele tarzının sona erdiğine inanıldığını ima eder.

“İman Adamı” bölümü; iman, mümin, âmentü ve samimiyet temaları etrafında şekillenmiş ve Mehmet Âkif Ersoy’un hayatıyla somutlaştırılmıştır. İstanbul’un sokaklarından Ankara’nın Meclis salonlarına, savaş cephelerinden kürsülere kadar uzanan bir yolda Mehmet Âkif Ersoy; sadece yaşadığı dönemin değil, sonraki nesillerin de iman ve samimiyet timsali oldu. “İman” onun için sadece inanç değil, hayatın kendisiydi. İman Adamı Mehmet Âkif, sadece bir şair değil; cesur, samimi ve örnek bir hayatın yaşayan simgesidir.

“Ruh Adam” bölümü; “ruh” kavramını merkeze alarak başlıyor ve ruhun, bedeni canlı kılan, varlığın özü olduğunu belirtiyor. Millî ruh, sıradan insan topluluklarını bir araya getiren, ortak değerler etrafında toplayan ve ortak hedeflere yönlendiren temel dinamik olarak tanımlanıyor. Hüseyin Nihâl Atsız’ın “millî ruhu” koruma ve canlandırma mücadelesindeki merkezi rolü, onun kendi ruh dünyasını yansıtmaya açısından ayrı bir yere sahip olan Ruh Adam romanı paralelinde vurgulanıyor. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş sonrası dönemde millî ruhun zayıfladığına inanılan bir zamanda ortaya çıkan Hüseyin Nihâl Atsız, “sisli puslu bir dönemde” tavizsiz bir şekilde Türklük ruhunu ayağa kaldırma davasının öncüsü olarak tasvir ediliyor. Metin, Nihâl Atsız’ın kişiliği, düşünceleri ve mücadelesi üzerinden Türk milliyetçiliğinin temel argümanlarını ortaya koyuyor. Yazar, Türk tarihini destansı bir anlatımla ele alırken, millî kimliğin ve birliğin korunmasının hayati önemine de dikkat çekiyor.

“Adını Kaderine Yazan Adam” bölümü; “Adın Kaderindir” felsefesinden yola çıkarak, dildeki “özel ad” kavramını diğer kelimelerden ayırarak başlar. Diğer kelimeler hazır devralınırken, adların bir “temenni” ve “ideal” uyarınca seçildiği vurgulanır. Metin, Türklerde ad verme geleneğini mitolojiden modern tarihe kadar kronolojik bir çizgide sunar. Cumhuriyet ile birlikte isimlerin Türkçeleşmesi ve bir “ülkü” etrafında toplanması işlenir. Özel adların kültürel derinliğini ve bu felsefenin somut bir örneği olarak Prof. Dr. Turan

Yazgan'ın ismiyle nasıl müsemma olduğu, adıyla kaderinin nasıl benzeştiği bir “başarı hikâyesi” olarak kurgulanmıştır.

“Erdemi Galip Kılmaya Çalışan Adam” bölümünde; “toplum için yaşama” ideali çerçevesinde, kendi ihtiyaçları peşinde koşan “sıradan insan” ile başkalarının mutluluğu için yaşayan “kendini aşmış insan” ayrımı yapılır. Metnin merkezindeki “diğerkâmlık” kavramı, kişinin kendi ikbalini hiçe sayarak başkaları için çırpınması olarak tanımlanır. Bu durumun dini kökenleri “Peygamber ahlâkı” ile ilişkilendirilir. Metin, erdemli insan tipolojisini Türk tarihindeki zorlu dönemlerle birleştirir. Yazının final bölümü; şahsi hırsların ötesine geçerek hayatını bir ülküye adayan “ideal insan” tipolojisini, Türk siyasi tarihinin en çalkantılı dönemlerinden 1960’lı ve 70’li yılların sağ-sol kavgasını ve bu dönemin sembol ismi Galip Erdem figürüyle somutlaştırır.

“Asker Adam” bölümü; Türk toplumunda askerliğin sadece bir vatani görev değil, aynı zamanda bir “olgunlaşma okulu” olduğu teziyle başlar. “Ben”den “Biz”e geçiş; karavana, koğuş ve nöbet arkadaşlığı üzerinden anlatılır. “Her Türk asker doğar” sloganı, tarihi kökleri MÖ 209’a (Mete Han/Oğuz Kağan) dayanan bir gelenek olarak sunulur. Yazar, Türk ordusunun devlet kurucu rolü ile modern siyaset içindeki konumunu kronolojik bir eleştiriye tabi tutar. Bütün bu karmaşanın içinde “Asker Adam” tanımına uyan en güçlü örnek olarak Fevzi Çakmak’ı sunar ve onu “etik bir zirve” olarak gösterir.

“Devlet Adamı” bölümü; devleti sadece soğuk bir kurum olarak değil, binlerce yıllık bir kültürel DNA ve ortak kader olarak tanımlar. Devlet yönetimindeki “akıl” ve “ahlak” dengesini Doğu ve Batı düşüncesi üzerinden karşılaştırır. Türk devlet geleneğinin tarihi köklerini ve bu geleneğin modern Türkiye Cumhuriyeti ile taçlanmasını anlatarak; Atatürk’ün şahsında kristalleşen “Devlet Adamı” profilini, akli ve bilimi rehber edinen, milletini özgüvenle ayağa kaldıran bir model olarak yüceltir.

“Fikir Adamı” bölümünde, akıl ile fikir arasındaki ilişki, fikir adamının toplumdaki çileli ama kurucu rolü anlatılır. Fikir adamlığı bir “toplum mühendisliği” ve “vicdan nöbeti” olarak tanımlanır. Bu idealin Türk tarihindeki en somut karşılığı olan Ziya Gökalp örneğiyle, bir devletin sadece askerlerin kılıcıyla değil, fikir adamlarının kaleminden çıkan o “kurucu irade” ile inşa edildiğini belirtir. Yazar, toplumun kriz anlarında başvuracağı tek yerin “akıl insanların aklı” olduğunu hatırlatarak, düşünceye verilen değerın millî bir beka meselesi olduğunu vurgular.

“Halk Adamı” bölümünde yazar, halkı soyut bir kavram olarak değil; sokakta, tarlada, kahvehanede yaşayan canlı bir organizma olarak tanımlar. Türk toplum yapısında asalet sınıflarının olmayışı, “en sıradan insanın en yüksek makama gelebilmesi” bir zenginlik olarak sunulur. Yazar, toplumun en büyük yaralarından birine, “tepeden bakan aydın” meselesine parmak basar. Olumsuz aydın tipolojisinin karşısına, halkı gerçekten anlayan “aydın” modeli olan yazar Emir Kalkan’ı koyar.

“Toprağın Sesiyle Konuşan Adam” bölümü; “Toprağın sesi olur mu?” sorusuyla başlayarak toprak ile insan arasında kopmaz bir bağ kurar. “Toprak” olgusunu sadece bir mülkiyet ya da coğrafya parçası olarak değil; bir milletin hafızası, dili, kültürü ve varoluş mücadelesi olarak ele alınır. Yazının merkezinde, bozkırın sesini edebiyata taşıyan İmdat Avşar yer alır. İmdat Avşar; bozkırın tozunu, yoksulluğunu ve samimiyetini kâğıda dökerek, aslında unutulmaya yüz tutmuş bir millî kimliğin ve halk irfanının nöbetini tutmaktadır.

“Hizmet Adamı” bölümünde yazar, günümüz dünyasını “en az emekle en çok kazanç” peşinde koşanların hâkim olduğu bir yer olarak tasvir eder. “Hizmet adamı”, toplumun büyük kesimi tarafından “lüzumsuz işlerle uğraşan müzelik bir tip” olarak görülse de aslında toplumun ruhu olarak tanımlanır. Yazar, hiçbir maddi karşılık beklemeden topluma ve kültüre hizmet eden “Hizmet Adamı” tipolojisini, Kayseri’nin ve Türk kültür hayatının sessiz kahramanlarından Avukat Nevzat Türkten üzerinden analiz etmektedir.

“İş Adamı” bölümünde yazar, iş sahibi olmayı “adamlığın” bir nişanesi olarak kabul ederken, iş adamlığını sadece para kazanmak değil, “başkalarına iş kapısı açmak” olarak tanımlar. Gerçek iş adamının sadece fabrika kurmakla kalmadığı, aynı zamanda bir “kültür hamisi” olduğu vurgulanır. Türkiye’nin sanayileşme sürecinde ortaya çıkan yerli “İş Adamı” tipolojisi Sakıp Sabancı üzerinden yansıtılır. Sakıp Sabancı örneği; zenginliğin kibrini değil, Anadolu insanının alçak gönüllülüğünü ve çalışma azmini temsil eder.

“Kültür Adamı” bölümünde yazar, kültür kelimesinin gelişimini diller arasındaki yolculuğuyla başlatır. Sıradan bir insanın “iş-güç, ev-bark” denkleminde sıkıştığı dünyada, kültür adamının farklı bir fıtratın temsilcisi olduğunu vurgular. Kültür adamlığının zirve örneği olarak da Cemil Meriç’i takdim eder. Cemil Meriç örneği, bilginin sadece ezberlenmesi değil, bir karakter inşası ve toplumun uyanışı için “yanmak” olduğunu gösterir. Cemil Meriç, gözlerini kaybettiği karanlıkta zihninin ışığıyla Türk irfanına meşale tutmuş; ideolojilerin “deli gömleği” olduğunu haykırarak düşüncenin hürriyetini savunmuştur.

“Eğitim Adamı” bölümünde yazar, “Eğitim şart!” sloganının ötesine geçerek eğitimin gerçek amacını sorgular ve Türk milletinin eğitim aşamalarını tarihi süreklilik içinde değerlendirir. “Eğitim” kavramını sadece teknik bir bilgi aktarımı değil, bir “insan olma ve karakter inşa etme” süreci olarak ele almakta ve bu kutsal görevi hayatıyla bütünleştiren Mustafa Öztürk şahsında ideal “eğitim adamı” portresini çizmektedir.

“Yanlış Söylemekten Geri Durmayan Adam” bölümü, tenkit üzerinedir. Yazar, tenkidi sadece kusur bulmak değil, akıl ve vicdanın sesi olmak olarak tanımlar. Tenkit kavramının etik sınırlarını çizdikten sonra ideal bir münekkidin özelliklerini belirterek, Türk kültür hayatında bu görevi bir “hakikat muhafızlığı” seviyesine taşıyan Orhan Şaik Gökyay’ı ele alır. Orhan Şaik Gökyay’ın amacı insanları rencide etmek değil, kültürün zirve eserlerinin ehil olmayan ellerde heba edilmesini engellemektir. O, yanlışta ısrar edenlere “şaplak atan” ama doğruyu arayanlara yol gösteren bir Molla Kasım figürüdür.

“Medeniyetimizi Şiirleştiren Adam” bölümü, şiir ile şuurun aynı kökten geldiğini hatırlatarak başlar. Şairlik ise tarihi bir süreklilik ve kültürel bir sorumluluk olarak tanımlanır. Yazar; şiiri sadece bir edebiyat türü değil, bir “şuur” ve “medeniyet taşıyıcısı” olarak ele alır; modern Türk şiirinin ve medeniyet tasavvurunun kurucu ismi olarak Yahya Kemal’i merkeze koyar. Yahya Kemal, imparatorluğun yıkılış döneminde doğmuş ancak mısralarıyla bir “yeniden doğuşu” ve “dirilişi” hazırlamıştır. O, Anadolu’da mayalanan Türk medeniyetinin üç kıtayı gezdikten sonra yeniden ana vatana dönüşünü müjdeleyen sestir.

“Tarihi Destanlaştıran Adam” bölümünde yazar, “Bizim milletimiz destan yaşamaktan, yazmaya vakit bulamamıştır” serzenişinden yola çıkarak yazılı kültürün önemini vurgular. Türklerin dinamik ve savaşçı yapısı sebebiyle sözlü kültürü çok zengin olsa da, bu birikimin kalıcılaşması için güçlü bir edebiyat diline (roman ve yazıya) ihtiyaç duyulduğu belirtir. Bir milletin coğrafi genişliği (Çin’den Avrupa’ya) ve kurduğu devletlerin büyüklüğü, ancak bu macera kâğıda döküldüğünde insanlığın ortak mirasına dönüşür. Kendi dilimizle varlığımızı anlamlandırmanın önemi üzerinde durulurken, bu alandaki öncüler selamlanır. Sonra, Türk tarihini sadece kronolojik bir veri yığını olarak değil, ruhu olan bir “destan” olarak gören ve bu muazzam birikimi romanlaştıran Mustafa Necati Sepetçioğlu’nun külliyatını özetler. Yazar, Sepetçioğlu’nun yaşadığı dönemde yeterince takdir görmeyişinden dolayı duyduğu burukluğu büyük işler başaran fanilerin ortak kaderi olarak niteler.

“Mücadele Adamı” bölümünde yazar, mücadelenin insanın ilk nefesiyle başladığını belirtir. Mücadele, bazen “helal rızık ve doğruluk” için yapılırken, bazen hırs ve açgözlülüğe dönüşerek zulme yol açabilir. Yazara göre asıl değerli olan, “ötekine bir şeyler verebilmek ve yüceltmek” için yapılan mücadeledir. “Medeniyet” maskesiyle gelen işgal güçlerine karşı verilen Millî Mücadele, tüm mazlum milletlere örnek gösterilir. Balkanlar’dan, Kafkasya’dan ve Ortadoğu’dan Anadolu’ya akan milyonlarca insanın yaşadığı acılar, “millet olma” mücadelesinin ağır faturası olarak nitelenir. Somut örnek olarak da unutulmaya yüz tutmuş “Yeşil Ada” Kıbrıs’ı ve onun hakkını dünyaya haykıran Rauf Denktaş’ı verir. Denktaş, sadece bir lider değil, aynı zamanda bir yazar ve hatiptir. Ömrünün son demlerinde bile Annan Planı gibi süreçlere karşı duruşunu bozmamış, vasiyetini şu sözle mühürlemiştir: “Kuzey Kıbrıs bağımsız bir cumhuriyettir!”

“Yurdunu Kaybeden Adam” bölümünde; Türk kültüründeki “yurt” kavramının derinliği ile vatan kaybetmenin trajedisi anlatılır. Türkçede çadıra da, yaylaya da, ülkeye de “yurt” denir. Yurt sadece toprak değil; dil, inanç, aile ve hatıradır. Anadolu’dan Orta Asya’ya kadar her coğrafyaya Türk mührü; isimlerle, kanla ve canla vurulmuştur. “Yurdunu kaybetmek” bu yüzden sadece mekân değil, kimlik yitimidir. Bu doğrultuda Türk dünyasının kanayan yarası Kırım’ın tarihi süreci özetlenerek, yaşanan acıyı dünya edebiyatına mal eden Kırımlı yazar Cengiz Dağcı’nın hayat hikâyesi ele alınır. Onun romanları, sadece bir halkın tarihi değil, sürgün edilmiş her insanın ortak çığıdır.

“Adam ile Kadının Hikâyesi” bölümü, varoluşun başlangıcından günümüze adam ile kadının (Hz. Âdem ile Havva’nın) hikâyesini; metafizik, sosyolojik ve etik pencerelerden

bakarak ele almaktadır. Yazar, 8 Mart 1857'deki tekstil işçileri grevinden yola çıkarak kadının modern dünyadaki konumunu analiz eder. Kadının ve erkeğin modernizm tarafından birbirine düşman kutuplar haline getirilmesini eleştirerek, fitri özelliklerin korunması ve aile kurumunun merkeze alınması gerektiğini vurgular.

“Adam Var Âlemden Öte” isimli deneme kitabı, genel olarak topraktan gelen “Adem”in mana ikliminde pişerek nasıl “Adam”laştığının hikâyesi; genel olarak da Türk kültür ve medeniyetinin “vatan, dil, sanat ve karakter” sacayağı üzerine nasıl inşa edildiğini anlatan bir panoramadır. Eser, bir toplumun ayakta kalabilmesi için gerekli olan bütün hayati hücreleri; gönülden imana, fikirden aksiyona, sanattan aileye kadar geniş bir yelpazede ele alarak, aslında “ideal insan”ın koordinatlarını belirler. Türk-İslâm medeniyetinin kurucu unsurlarını şahıs merkezli bir tipoloji analiziyle metodolojik bir çerçeveye oturtur. Yazar, eserin bütününe yayılan “insan-ı kâmil” idealini, modernitenin parçalayıcı etkilerine karşı bir “karakter inşası” ve “kültürel mukavemet” alanı olarak konumlandırır.

Kitaptaki metinleri bir bütün olarak ele aldığımızda, karşımıza “Kökü mazide olan âti” tasavvuru çıkar. Duyuşun, düşünüşün ve verilen örneklerin ruhunu şekillendiren bu temel felsefe geçmiş bir yük olarak değil, geleceği aydınlatacak bir enerji kaynağı olarak görmektir. Bu bakış açısı, ele alınan kavramı sadece bir bilgi olmaktan çıkarıp, fertten topluma uzanan sarsılmaz bir şuur köprüsü haline getirir.

Metinlerin kurgusu, terminolojik bir hassasiyet ve filolojik bir derinlik barındırmaktadır. Yazarın dili, Türkçenin bütün imkânlarını seferber eden, hem akademik bir ciddiyete sahip hem de edebî bir akıcılık barındıran “yaşayan bir dil”dir. Türkçeyi bir “anne sütü” berraklığında kullanan yazar; şiir ile şuur, tenkit ile nakit, sevda ile yanmak gibi etimolojik akrabalıklar üzerinden semantik bir kazı yaparak, dilin medeniyet inşasındaki kurucu rolünü vurgular. Bilgi verirken okuyucunun duygularına da hitap eden, destansı bir anlatım hakimdir. “İlmek ilmek işlemek”, “ruh üfleme”, “namusu görmek”, “şaplak üstüne şaplak atmak” gibi imgeli ifadelerle anlatımı tekdüzelikten kurtararak bir sanat eserine dönüştürür. Anlatımdaki bu epik coşku; sadece zihne hitap etmekle kalmaz, aynı zamanda bir medeniyet nöbetçisinin heyecanını da ruhlara aşılır. Sorularla (Yeryüzünde kaç millet?), alıntılarla (Namık Kemal, Baki, Mehmet Âkif) ve karşıtlıklarla (aka-kara, vuslat-hasret) zenginleştirilmiş, ikna edici bir hitabet üslubu benimsenmiştir.

Türk kültür hayatının yapı taşlarını oluşturan kavramlar ve isimler üzerinden inşa edilmiş, bir “Kültürel Diriliş Manifestosu” niteliğindeki “Adam Var Âlemden Öte”, başka örneği olmayan bir başucu kitabıdır.

Bizlere toplumun asıl sermayesinin yetiştirdiği “Adamlar” olduğunu hatırlatan değerli bilim adamı Prof. Dr. Nevzat Özkan’a teşekkür eder, edebiyatımıza yeni eserler kazandırmasını dilerim.

.....

ÖZKAN, Prof. Dr. Nevzat, Adam Var Âlemden Öte, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2015.

Denizin Derinliklerinde / Sema ALTINDAĞ

Teknik: Akrilik, tuval üzerine **Boyut:** 80 × 80 **Yıl:** 2025

Pembe, kırmızı ve mor tonları balığın canlılığını vurgularken; mavi ve siyah arka plan derinlik ve kontrast yaratıyor. Fırça darbeleri ve marbling (mermerimsi) dokular, balığın çevresinde akışkan bir su hissi uyandırıyor. Balık figürü yalnız ama güçlü; çevresindeki renk girdabı onun hem özgürlüğünü hem de kırılmasını yansıtıyor.

Derinliklerde saklı kalan duygular, bazen en parlak renklerle yüzeye çıkar. Bu balık, karanlıkla çevrili olsa da kendi ışığını taşır. Her bir fırça darbesi, iç dünyamızdaki karmaşayı ve aynı zamanda o karmaşanın içindeki güzelliği anlatır. Çünkü bazen en büyük özgürlük, kendi dalgalarımızın içinde kaybolabilmektir.

SULTAN I. AHMED (BAHTÎ) DİVANI'NDA ÜLKELER VE ŞEHİRLER

Sait ÖZER

GİRİŞ:

Hâkân-ı Rûm olarak da bilinen I. Ahmed (d.1590-ö.1617) on dördüncü Osmanlı padişahı olarak tahta geçti. Padişah olduğunda henüz on dört yaşında idi. Saltanatı on dört yıl sürdü. Yirmi sekiz yaşında vefat etti. Dönemin kargaşası içerisinde sünnet bile olmamıştı. Tahta sünnetsiz çıkan ilk padişahı. İlk yaptığı şey de sünnet olmaktı.

I. Ahmed tahta geçtiğinde Osmanlı Devleti Avusturya ve İran ile savaş halinde idi. Tecrübesiz genç padişah bunlarla mücadele etmek durumunda kaldı. Zamanının dirayetli devlet adamlarının da sayesinde bu çetin mücadelelerin altından başarıyla kalktı.

I. Ahmed duygulu ve sanatkâr bir kişiliğe sahipti. Sadeliği severdi. Güçlü bir beden yapısına sahipti. İyi silah kullanırdı. Küçük yaşlardan itibaren şiirle meşgul oldu. Mahlası Bahtî'dir. Küçük bir divânı vardır.¹

Biz bu yazıda sultan-şairlerden I. Ahmed'in divânında yer alan ülkeler ve şehirler üzerinde duracağız.

PEŞTE-BUDİN-ENGÜRÜS:

*Peşte'nüñ fethi Budin ehlîne cân-bahş oldı
Bu beşâret haberi kıldı cibânu mesrûr*

*Lâk kâni' degülem ben buña Hak'dan umaram
Engürüs'ün haber-i fethi dabı ide zühûr
Tuna Nehri'nin doğu kıyısında yer alan Peşte'nin fethinden sonra Tuna Nehri'nin batı kıyısında yer alan
Budin üzerine yürüyen Osmanlı ordusu Budin halkına hayat vermiş lakin bu haber sultanı tatmin etmez
Engürüs'ün (Macar krallığına eskiden verilen isim) fethini Hak'tan diler.*

DIŞIGRAD-ESTERGON:

*Bi-hamdillâh ki kalmış dîn-i İslâm'ı Hudâ mansûr
Dışigrad ile Estergon'ı almışlar olup mesrûr
Dışigrad (Sırbistan'ın doğusunda yer alan bir şehir) ve Estergon'un (Macaristan'ın kuzeyinde yer alan
taribi bir şehir) alınmasından sevinç duyan Sultan, Allah'a hamd eder.*

EDİRNE-İSTANBUL:

*Edirne şehri gibi gerçi şehri-bî-bedel olmaz
Yine ammâ bu dünyâda Sitânbul'a bedel olmaz*

*Egerçi hâb olur gâyetde ayvası anuñ ammâ
Sitânbul'un sulu şeftâlüsü gibi güzel olmaz*

*Anuñ berg-i çınârı zîr-dest itdi Sitânbul'ı
Kimesne dimesün dünyâda kim el üzre el olmaz*

Üç beytini aldığımız beş beyitlik gazelde Edirne ve İstanbul eşsiz olması –daha çok İstanbul'un- yine İstanbul'un ayva ve şeftalisi övülmektedir. Başka bir gazelde de İstanbul'un Üsküdar semtinin bağ-bahçesi, oynanan cirid oyunları, yapılan avlar anlatılır.

¹ Dr. İsa Kayaalp, Bahtî (Sultan I. Ahmed) Divân, Ankara, 2019.

Üsküdar'ın bağ u bağçesini seyrân eyledük
Nice günler 'ış idiüp zevk-i firâvân eyledük;
Ahmedâ şükr ol Hudâ-yı lâ-yezâle dem-be-dem
Üsküdar'ın yirini sobbetle seyrân eyledük.

Oldı çün lutf-ı Hudâ-yı zülminen
Sâyemi saldum Edirne üzre ben
Didi Baktî oldı baña Edirne
Bin yigirmi birde cây-i saltanat

I. Murad (1361) zamanında fethedilen Edirne ile I. Ahmed'in doğrudan bir bağlantısı yoktur ancak bir tarih düşürmede (H.1021-M.1612/1613) Edirne'den taht merkezi olarak bahseder. Tarihin diğer beyitlerinde adalet için geldiği bu mülkte (Edirne) işlerinin kolay olması için Allah'tan niyazda bulunur.

KARAMAN-SİVAS:

Hem Celâlî'den Karaman ü Sivas olsun halâs
Hâricî hazfî dabı lâzım çü bir ma'nâ düriür

XVI ve XVII. yüzyıllarda Anadolu'nun farklı şehirlerinde baş gösteren Celalî isyanları Osmanlı Devleti'ni bir hayli uğraştırmıştır. Karaman ve Sivas'ın bu isyanlardan kurtulması temenni edilir.

RUM İLİ (RUMELİ):

Şehinşâh-ı cihânun nutk-ı gevber-bârdur târîh
Gel ey Yahyâ-yı 'âlî Rûm ili sadrını kal ihyâ

Rumeli ya da Rum diyarı Osmanlı Devleti'nin Güneydoğu Avrupa'daki toprakları için kullanılmaktadır. Günümüzde ise Türkiye'nin Avrupa kıtasındaki topraklarına denilmektedir. Bu beyitte zikredilen Yahya, Şeyhülislam Yahya (d.1541-ö.1644) olmalı zira Şeyhülislam Yahyâ hem bir devlet adamı hem de şair olarak I. Ahmed için önemli bir kişidir. Celalî isyanlarının Rumeli'ye sıçraması ile huzur bozulmuştur. Yahyâ-yı 'âlî olarak zikredilen Şeyhülislam Yahyâ'nın Rum ilini ihyası arzulanmaktadır.

BEDEHŞÂN:

Yüzün şems-i dubâdur ey benüm mihr-i drabşânüm
Lebüñ la'l-i Bedehşân'dur benüm serv-i birâmânüm
Nedür cevri ü cefâ itmek bu Baktî'ye benüm cânüm
Gönül virdüm saña kul oldum eyle derde dermânüm

La'l-i Bedehşân olarak adlandırılan kıymetli taşlarıyla ünlü Bedehşân, Orta Asya'da günümüzde Afganistan sınırları içerisinde yer almaktadır. Bahtî, sevgilinin yüzünü güneşe benzetirken dudaklarını da bu değerli Bedehşân taşına benzetmektedir.

SONUÇ:

Bu yazıda sade, samimi bir dille şiirler kaleme alan daha çok “Dil hânesi pür-nûr olur / Envâr-ı zikrullah ile / İklim-i ten ma'mûr olur / Mi'mâr-ı zikrullah ile ...” münacatıyla hatırlanan I. Ahmed'in bir sultan –şair olarak ülke ve şehirlerin hangilerine, nasıl yer verdiğini inceledik. Onun şiirlerinde siyasî, sosyolojik ve aşk söz konusu olduğunda benzetmeler şeklinde ülke ve şehirlere yer verdiği görülmektedir.

ANADOLU EFSANESİ

Oğuzlar sel olup akmış batıya,
Seferler yapılmış Anadolu'ya...
Dereler, çaylar, nehirler kurumuş.
Toprak ateş olmuş, her yer kavrulmuş.
Uzaktan görününce Kızılcahamam,
Komutan demiş ki: "Bu günlük tamam."
Elinde bakracı yaşlı bir ana,
Ağır ağır gelmiş askerden yana.
Geçmiş susuz bir çeşmenin başına,
Bakraçtan ayrıları dökmüş taşına.
Askerlere demiş: — İçin kuzular,
Bunda bir orduya yeter ayran var!

Kana kana içmiş bütün askerler,
Seyredermiş gökten bunu melekler.
Mataralar dolmuş, asker de kanmış,
Yaşlı ananın sesi yankılanmış:
— Doldurun kuzum, için yavrurum,
İçmedik bir kimse kalmasın oğlum!..

Askerler demişler hep bir ağızdan:
— Allah razı olsun anamızdan.
Mataramız, kabımız dolu, ana dolu
Susuz kalmadı ki tek Allah kulu...

Adı "Urum" diye bilinen ülke,
"ANADOLU" olmuş o günden Türk'e.

Ahmet KARAASLAN

NEREDEN BİLECEKSİN?

Sen hiç âşık oldun mu, sevdaya tutuldun mu?
Yoksa, bu yandığımı nereden bileceksin?
Birini deli gibi sevip, unutuldu mu?
Hüzne boyandığımı, nereden bileceksin?

Suluk fotoğrafını senelerdir saklayıp,
Kendime dahi zinhar bakmayı yasaklayıp,
Geceler boyu öyle durmadan sayıklayıp,
Adını andığımı, nereden bileceksin?

Çaresizlik içinde yapayalnız kalınca,
Maziyi hatırlayıp hayallere dalınca,
Herhangi bir sebeple kapım birden çalınca,
Hep seni sandığımı, nereden bileceksin?

Gönlünde sultan iken; azledilip, kovulup,
Keder nehirlerinin sularında boğulup,
Neticede çareyi sabreylemekte bulup,
Nasıl dayandığımı, nereden bileceksin?

Olanlara kahredip, iki büklüm eğilsen,
Acı hâtıraları silinmiyor ki silsen,
Terk edilmene rağmen hâlâ emin değilsen,
Yalana kandığımı, nereden bileceksin?

Belgeli'yim muhabbet oluşur, tahiyâtan,
Hiç tâd alamaz oldum, ne taze ne bayattan,
Acılara gark eden bu çekilmez hayattan,
Artık usandığımı, nereden bileceksin?

Halit BELGELİ

EL OLDU GİTTİ

Biçare bülbülüm, boşuna yanma.
Güzel nağmelerin, yel oldu gitti
Hicranlı sesinle, avcıya kanma
Onsuz geçen günler, yıl oldu gitti.

Farkında değilim, vaktin ey usta
Yağmur ıslatıyor, yüreğim hasta
Bir sandal gibiyim, bu okyanusta
Çiçekler sarardı, çöl oldu gitti.

Doğmaz oldu güneş, zamanı doldu
Anneme diktiğim, güllerim soldu
Nurlu anam göçtü, bir melek oldu
Akan gözyaşlarım, sel oldu gitti.

Daima, her zaman hazırda duran
Muhabbetle bize sofralar kuran
Sevgiyle, şefkatle gönüle vuran
Karşılıksız sevgi, el oldu gitti.

Aylardan mayıstı, çöktü bir ayaz
Annemi kaybettim, kime edem naz
Kederle yoğruldu, içimdeki haz
Bağım bahçem yandı, kül oldu gitti

Toprak her yağmurda, can bulur ama,
İlaç kâr eylemez, kalpteki gama.
Gözleri kapıda, bakardı camda,
Ağlayan sazımda, tel oldu gitti.

İsmail KAYA

ÜÇ KAPI - ÜÇ RUBÂÎ

BİLGİN

Sen ey, “bilirim ben” diyen ahmak kişi, dur!
Bilginlere bir bak ne kibir var ne gurur...
Koysaydı eğer alnını İblis cennetteydi,
Bir meyveli dal, boylu kavaktan mağrur...

İsmail Âdil ŞAHİN

VEFÂ

Sevdâ denilen belki de fânî hazdı,
Güzlerde bahar, kışta aranmış yazdı.
Güldür diye sevdin solacak bir güzeli,
Güllerde vefâ olsa eğer solmazdı.

İsmail Âdil ŞAHİN

SÂHİP

Rûhumdaki her fırtınanın sâhibi sen,
Hem yandıranın hem yananın sâhibi sen.
Kıymaz bilirim sahibi can varlığına,
Olsam da günahkâr bu canın sâhibi sen.

İsmail Âdil ŞAHİN

FATİH İLE ATATÜRK

Onlar birbirlerine rakip falan sanmayın,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!
Düşman oyunlarına sakın ola kanmayın,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!

Sırtınızı sadece birine yaslamayın,
Diğere küfredip efelik taslamayın.
İki büyük insanı boşa kıyaslamayın,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!

Eğer Fatih olmasa Atatürk de olmazdı,
Atatürk olmasaydı Fatih adı kalmazdı.
Ve bu millet Fatih'e bir Fatiha salmazdı,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!

Birisi Osmanlı'dır, biri Cumhuriyet'tir,
Onlar asla ayrılmaz, onlar tırnakla ettir.
Onlara dil uzatmak Türklüğe ihanettir,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!

Var iken ülkemizin başında bunca sorun,
Ayırmaya kalkmayın, onlar dedeyle torun.
Aklınız ermiyorsa gidin tarihe sorun,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!

Bu ERBABI sevgide ikisini ayırmaz,
Birisine kin güdüp, diğere kayırmaz.
Vakit birlik vaktidir, kavga karın doyurmaz,
Hem Atatürk bizimdir hem de Fatih bizimdir!

OZAN ERBABI

HEYBEMDEN TAŞANLAR-3

Şuayip DURMUŞ

Bugünkü sohbetimizin konusu, bulgur dövme ve bulgur çekmek olacak.

Bulgur kaynatılıp kurutma işlemi bittikten sonra, sıra bulgur dövme işine gelirdi. Bulgur dövme işi, tek başına olacak bir iş değildi. Bulgur dövüleceği zaman, komşulara akrabalara haber verilir, eli tokmak tutan herkes sokunun başına davet edilirdi. Tek başına yapılamayan işlerde olduğu gibi bu iş de imece usulü ile halledilirdi.

Bulgurun dövüleceği gün, sabah erkenden kalkardık. Ebem tokmakları ambarın köşesinden çıkarır, tozunu iyice silirdi. Tokmaklar, ucu geniş arkası dar bir şekilde tahtadan yapılırdı. Üst tarafına yakın bir yerine sap takılırdı. Bulgur çuvalları, eşeğin sırtına yüklenir, Deli Hasan'ın harmanının ucundaki sokunun yanına indirilirdi.

Soku, siyah çingi taştan oyulmuş büyük bir kaya parçası idi. Yetişkin bir insanın göğüs hizasına gelecek şekilde, bir kaide üzerine yerleştirilmişti. Kim bilir kaç yıl önce yapılmış? Kime sorsan, ben beni bildim bileli burada duruyor derdi.

Sokunun organizasyonu anama aitti.

Bulgur dövme işini, gençler ve orta yaşlılar yaptığı için ebem bu işe karışmazdı.

Anam çeşmeden güğümlerle taşıdığı suyla, önce sokuyu temizler, sonra bulgurun bir kısmını sokunun içine dökerdi. Dökülen bulgur, biraz su ile ıslatılırdı. Sokunun etrafına dizilen insanlar, sıra ile tokmaklarını havaya kaldırıp indirirlerdi. Bu işi yaparken sırayı bozmamak, dikkatli olmak, çok önemliydi. Dikkatli olunmazsa, bazen tokmaklar birbirine vurur, bazen de tokmakların sapları yanındakinin karnına değirdi. Büyüklerden yaralanan gençlerin, çocuğunu düşüren hamile gelinlerin hikayelerini çok dinlemiştir.

Bulgur, beş on dakika dövüldükten sonra bir ara verilir, karıştırılır, biraz daha su dökülür, tekrar tokmaklar inip kalkmaya başlardı. Bu işlem bir iki üç devam eder, bulgurun kepeği tamamen soyulunca sokudan alınıp çuvallara doldurulurdu.

Bu işlem, bulgurun miktarına göre, saatlerce sürerdi. İşler bittiği zaman, hiç kimsede yorgunluk belirtisi görülmezdi. Herkes güler eğlenir, birbirlerine sulu şakalar yaparlardı. Hatta genç kızlar ve erkeklerin, hafıftan kur yaptıklarını bile sezerdim.

Bu arada, ebem evde boş durmaz, misafirlere mükellef bir sofraya hazırlardı.

Yemek de neşe içinde, güle oynaya yenirdi. Sofradan kalkıldıktan sonra, herkese "elinize sağlık" denilir, misafirler tek tek evlerine uğurlanırdı.

Böyle günlerin bitmesini, hiç istemezdim. Böylesi günler, monoton geçen hayatımızda bir aksiyon olurdu.

Değişik değişik duygular yaşardık.

Islatılarak dövülen, kepeği soyulan, savrulan bulgur, serilerek tekrar kurutulur, çuvallara doldurulurdu. Belli bir süre sonra da bulgur çekme işlemi için harekete geçilirdi.

Bulgur çekme işi de tek başına yapılacak bir iş değildi. Bu da imece usulüyle yapılırdı.

Ebem, örtmemize bir düzen kurardı.

Savanları serer, çingi taştan yapılmış el değirmenini tam ortaya yerleştirir, etrafında herkes daire olurdu. Değirmenin sapının en altından ebem tutar, dört beş kişi de onun üstünden tutardı.

Taşı çevirdikçe, ortasındaki delikten, avuç avuç bulguru koyar, taşın kenarlarından, irili ufaklı kırılmış bulgurlar akardı. Bu iş, bilek gücüyle yapıldığı için çok zaman alırdı.

Türkü bilenler türkü söyler, mani bilenler mani söylerlerdi.

Çekilen Bulgur, bir yandan değişik kalburlarla elenir, irisi, incesi, ortası, kavutu ayrılırdı. İş bitince, taze bulgurdan, bol tereyağı, bir pilav pişirilir, hep beraber, neşe içinde yenirdi. Misafirlere “elinize sağlık” denilerek evlerine gönderilirdi.

Daha önce de söylediğim gibi, bana değişik gelen böyle günleri, çok severdim. Ama beni esas heyecanlandıran şey, kavut yemekti.

Kavut, bulgurun en incesi yani un haline gelmiş olanıdır. İçine pekmez katılarak, un helvasına benzer bir helva yapılırdı. Onu yemeye bayılırdım çocukken. Kendine has bir kokusu olurdu. Halen o kokuyu duyuyorum bu yazıyı yazarken. Bütün eleme işleri bittikten sonra, ebemin kavuta pekmez karıştırmasını sabırla beklerdim.

Bugün, bulgur deyip geçtiğimiz şeyin hikayesini sizlerle paylaşmak istedim.

Başka bir sohbetle buluşmak üzere. Hoşça kalın.

PIŞMEK İSTİYORUM

Aşkın ile cezbe gelip
Dolup taşmak istiyorum
Kudretine Yâ Rab hayran
Kalıp şaşmak istiyorum

Yakar gönlü hicran dağı
Yakın ola vuslat çağı
Benlik denen yüce dağı
Delip aşmak istiyorum

Ne masiva ne de ağyar
Aynı vardan olmuşuz var
Ya Hak Ya Hak diyerek nâr
Olup pişmek istiyorum

MAHCUBÎ'nin bu niyazı
Çoğa saysın Rabb'im azı
Dil teliyle tevhit sazı
Çalıp coşmak istiyorum

Doğan KAYA (Mahcubî)

ESAT PAŞA

Rengi bembeyaz sanki kar
Gözü çam özü kehribar
Üstünden asalet akar
Bizim kaplan Esat Paşa

Tutamazsın ki kucakta
Canı ister gelir yanına
Benimle çıkar balkona
Arkadaşım Esat Paşa

Yatağı var yükseklerde
Tahtı da var başköşede
Gözü yok ciğerde etde
Gönlü toktur Esat Paşa

Duasını yapar doyunca
Uzanır boylu boyunca
Gelir adını duyunca
Bir başkadır Esat Paşa

Kimseye etmez eyvallah
Mutlak hakkıdır maşallah
Kendince der Allah Allah
Kutlu bizim Esat Paşa

Asla deme ona nankör
Şükrettiğini sen de gör
Sokakta var onları gör
Paşam der sana çok yaşa.

Ahmet Duran AKKUŞ

TARİHİN SOFRASINA- Nilgün ÖZCAN

Teknik: Yağlı Boya, tuval üzerine **Boyut:** 90 × 80 **Yıl:** 2022

Bu yağlı boya tablo , Barok döneminin ünlü İspanyol ressamı Bartolomé Esteban Murillo'nun meşhur *Kavun ve Üzüm Yiyen Çocuklar* tablosunun bir yorumu niteliğindedir.”,

Eserde sanatçı, gündelik hayatın küçük ama değerli anlarını ölümsüzleştiriyor. Çocukların saf sevinci, yoksulluğun gölgesinde bile yaşamın güzelliğini ve paylaşmanın sıcaklığını hatırlatıyor. Meyveler bolluğun, çocukların gülüşü ise masumiyetin sembolü. Bu eser, hem sosyal gerçekçiliği hem de insani duyguları bir arada sunuyor.

YETMEZ

Yaşayarak ezber ettim dersimi,
Hangi kalem yeter beni yazmaya.
İçimde çaresiz kalan derdimi,
Yetmez ne bir dil,ne söz anlatmaya.

Mürekkeb tükenir,kalemler kurur
Kalem tutan eller yazamaz durur
Kâfi gelmez kelimeler az olur
Yetmez ne bir dil,ne söz anlatmaya.

Kimine mal kalır ana,baba dan
Kimine söz kalır takdir hûdâ dan
Kurtulur her türlü şer'i belâdan
Yetmez ne bir dil ne söz anlatmaya.

Yaşadım hayatı hemilmek ilmek
İnancım,ölümden sonra dirilmek
Hakikat,âlemde bence bilinmek
Yetmez ne bir dil ne söz anlatmaya..

Ben bilmem kendimi,ne,neden geldim
Bu âleme neden ben getirildim
Bazan öldüm bazan yine dirildim
Yetmez ne bir dil ne söz anlatmaya.

Karagöz:yaşam bir masal hikaye
Unutulmaz izler kalır geriye
Ne yaşadıysan o gelir öteye
Yetmez ne bir dil ne söz anlatmaya...

Mehmet Ali KARAGÖZ

SANATSAL ÖZELLİKLER:

Formlar: Uzun, konik ve düzensiz kaya oluşumları — halk arasında “peri bacaları” — doğanın binlerce yıllık şekillendirme gücünü gösteriyor.

Mekân: Kayalara oyulmuş eski barınaklar ve mağara girişleri, bölgenin tarihî yaşam kültürünü hatırlatıyor.

Renkler: Açık tonlu kayalar ile sonbahar renklerine bürünmüş ağaçlar arasında kurulan kontrast, hem sıcak hem de dingin bir atmosfer yaratıyor.

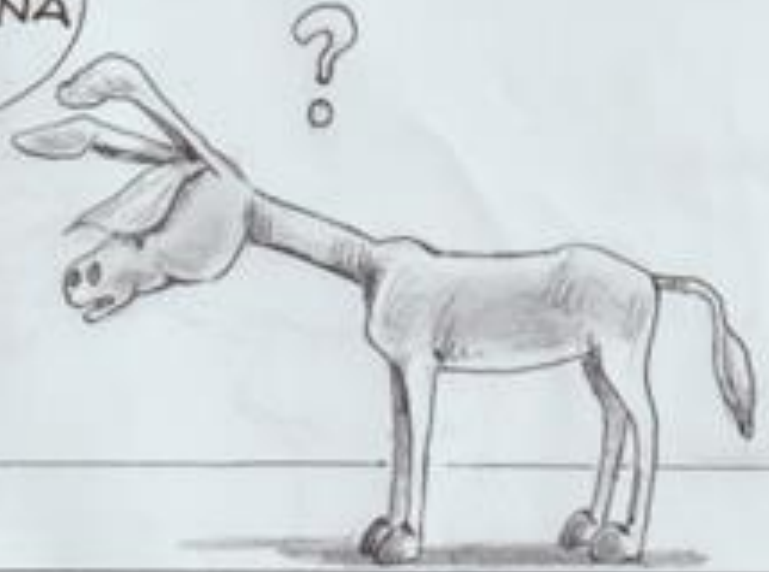
Derinlik: Arka plandaki katmanlı tepeler, resme perspektif ve zamanın izlerini katıyor.

Bu tablo, Kapadokya'nın hem doğal mucizesini hem de insanın doğayla kurduğu tarihî bağını bir arada sunuyor. Kaya oluşumları, doğanın sabrını ve gücünü; oyulmuş mağaralar ise insanın uyum ve yaratıcılığını simgeliyor. Sonbahar renkleriyle birleşen bu sahne, izleyiciye hem mistik hem de huzurlu bir duygu veriyor.

ESSEKÇE

H
#GURPINAR
2026

LAN ABİ AZ BİR AZ BANA
NASİHAT ETSENE!?

NE GİBİ LAN!?

YANI ABİ ÖYLE Bİ ŞEY SÖYLE Kİ,
BEN ONU YAPTIĞIMDA, BÜTÜN
EŞEK SİPALARI DA BENİ
ÖRNEK ALSINLAR!

HAA! ÖYLE İSE, BİR!.. YERE ÇÖP ATMA!
İKİİ, RASTGELE ULU ORTA SAĞA SOLA
MOK YAPMA EŞEK
OĞLU EŞEK!

HOCA NASREDDİN

H. GÜRPINAR

sanat ve kültür
günleri

Mavi Sürgün

KARMA SERGİ
SANATÇILAR

Hasan GÜRPINAR
Şaban BALTA
Nilüfer YURDAKUL
Handan Öztürk ORHAN
Nilgün ÖZCAN
Sedef TAYLAN CEYLAN
Ergün BİLGİ
Sema ALTINDAĞ
Elif GÜRPINAR
Yasemin YILMAZ BEZCİ
Mevhibe KESKİNKILIÇ
Emine GÜLMEZ
Belgin BENLİ ORUÇ
Hüseyin GÜRPINAR

ŞİİR DİNLETİSİ
ŞAİRLER

Duran TAMER
Murtaza EKİCİ
Alaeddin İKİCAN
Dursun DEMİRAY
Mustafa Ferit YILDIZ
İsmail KAYA
Banu SANCAK
Bekir BAZ

SÖYLEŞİ
KONUŞMACILAR

Prof. Dr. Abbas KETİZMEN
Prof. Dr. Serdar SAĞLAM
Prof. Dr. Gil Won LEE
Nurkal KUMSUZ

02-03-04
MAYIS
2026

02 MAYIS 2026
13:00 – 19:00
03 MAYIS 2026
10:00 – 19:00
04 MAYIS 2026
10:00 – 17:00

BÜYÜKEHİR GENÇ AKADEMİ
SERGİ SALONU
SİHİYE / ANKARA

KÜRATÖR
Hasan GÜRPINAR

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI
Dr. Ayhan KUŞÇULU

“Sanat, insanı özgürleştirir; kültür, toplumu geleceğe taşır.”